

Fra 1. januar kan du kjøpe Viagra reseptfritt. Først må du besvare sju spørsmål.

ALT DU MÅ VITE

THERESE DOKSHEIM SKAUG
tdo@dagbladet.no

JORUN GAARDER
jga@dagbladet.no

Helt siden Viagra kom til norske apotek på 90-tallet, har menn vært nødt til å gå via fastlegen sin for å få resept på potensmiddelet. 1. januar gjøres en endring i regelverket, som gjør at du kan gå rett på apoteket og kjøpe pilla.

Du kan imidlertid ikke bare trekke kortet og gå ut igjen: Farmasøytene blir nå lovpålagt å veilede deg i bruk av legemiddelet. De vil også be deg fylle ut et skjema, for å redusere faren for bivirkninger og feilbruk.

Og når fastlegeleddet nå kuttes, er det viktig at du selv er ærlig:

– Hvis ikke kan du utsette seg for alvorlige bivirkninger, sier Steinar Madsen, medisinsk fagdirektør i Legemiddelverket.

Tabu og skam

Manglende evne til å oppnå, eller vedlikeholde tilstrekkelig reising av penis til å kunne gjennomføre et samleie, defineres som ereksjonsproblemer. Problemene bør oppstå i minst en fjerdedel av tilfellene der man ønsker ereksjon, før det kan kalles et medisinsk problem.

Sigurd Hortemo, overlege i Legemiddelverket, mener det er noen viktige fordeler ved at reseptplikten for Viagra nå fjernes.

– Dette er et område belagt med tabu og skam, og da er det bra å gjøre trygge legemidler tilgjengelig. Vi håper også det kan bidra til mindre kjøp av usikre produkter på nett, sier han til Dagbladet.

Sjekklisten du på nyåret vil bli bedt om å fylle ut, vil ikke kontrolleres mot de registrerte e-reseptene dine, eller kjernejournalen, hvilket gjør at fagdirektør Madsen oppfordrer til ærlighet.

For, det å blande potensfremmende midler med enkelte legemidler, kan være farlig:

– Det har vært noen tilfeller der pasienter som har brukt Viagra har hatt hjertekrampe og så tatt medisinen nitroglyserin, for å lindre brystsmertene. Det har ført til akutt blodtryksfall, noe som i verste fall kan føre til at man besvimer. Det er klart skremmende både for pasienten og partneren, sier Madsen.

38 uheldige kombinasjoner

I tillegg er det særlig viktig å unngå å blande HIV-medisiner med virkestoffet i Viagra. I tillegg til blodtryksfall, er økt konsentrasjon av virkestoffet sildenafil en vanlig bivirkning. Det betyr at Viagraen virker sterkere, som igjen gir flere bivirkninger.

På Interaksjoner.no, som driftes av Legemiddelverket, dukker det i alt opp 38 rødmerkede medisinkombinasjoner ved bruk av Viagra og andre legemidler.

Hva er problemet?

Randi Gjessing, sexolog ved Akershus universitetssykehus Ahus, synes Viagra-bruk av dem som virkelig trenger det, er fint. Hun ønsker imidlertid debatt om hvordan sam-

funnet skal behandle ereksjonsproblemer, og hvem Viagra egentlig passer for, i stedet for å la «alle menn» nå få kjøpe reseptfrie piller.

I fjor gikk Gjessing ut i Dagbladet og uttrykte fortvilelse over en stadig økning i antall unge menn – helt ned i 16-årsalderen – som bruker det potensfremmende middelet.

Slik er det fortsatt, forklarer hun.

– Mange forteller at de har nattlig ereksjon, at de får ereksjon de når onanerer. Da sier jeg «det er ikke noe galt med ereksjonsfunksjonen din».

I stedet opplever hun at ereksjonsproblemer for mange bunner ut i psykiske utfordringer:

– En pille skal ikke løse alt. I stedet bør man snakke om forventninger, og forstå at det ikke alltid er mulig å få ereksjon om man allerede har hatt sex mange ganger den uka, egentlig ikke har lyst, er påvirket av alkohol eller sliten.

Enkelte menn kan oppleve press fra part-

FAGDIREKTØR:
Steinar Madsen i
Legemiddelverket.

OVERLEGE:
Sigurd Hortemo i
Legemiddelverket.

neren som gjør at de ikke får ereksjon, andre gir hun beskjed om at kan ha nytte av kostholdsendring, at de bør jobbe mindre, sove mer eller slutte å røyke.

I fjor fikk 107 627 norske menn en resept på et potensmiddel, viser tall fra Reseptregisteret. 54 000 menn brukte Viagra, mot 34 500 ti år før.

Undersøkelser har vist at to prosent av menn i alderen 18-29 år har problemer med ereksjonen. Blant menn mellom 60-67 år, har andelen økt til 34 prosent, og om lag 50 prosent av menn over 67 år sliter med ereksjonen, ifølge seksualvannforsker Bente Træen, som er professor i psykologi ved Universitetet i Oslo.

Feil å ikke gå til legen

Viagra blir den første medisinen i den nye, reseptfrie ordningen Stortinget har vedtatt, kalt reseptfri medisin med veiledning. Men hvorfor kutte fastlege-leddet? spør Gjessing ved Ahus.

– Dersom det er slik at det er for tabubelagt å gå til fastlegen sin å snakke om seksuallivet sitt, så er vi på feil vei, sier hun.

Gjessing ser en tendens: De eldre som bruker Viagra, har som regel livsstilssykdommer som diabetes, hjerte-/karsykdom, overvekt og røyking. Mange prostatakreft-pasienter bruker også potensmiddelet.

Sexologen ber menn med krefttypen om å i stedet oppsøke fastlegen, enn apoteket.

– Det kan være at man kan ha bedre nytte av annen medisin, som sprøyte eller vakuumpumpe, eller at man trenger mer enn bare Viagra. Denne pasientgruppen kan ende opp med behandling som ikke nødvendigvis er farlig, men utilstrekkelig.

Det finnes flere legemidler for økt potens, som alle har virkestoffet sildenafil. Så langt er det bare Viagra som har produsert en reseptfri pakning, med åtte tabletter i hver. Om flere produsenter vil komme på markedet, avhenger sannsynligvis av hvordan omsetningen vil bli.

Også apotek på nettet kan selge Viagra. Her må kunden fylle ut sjekklisten, men får ikke mulighet til å få personlig veiledning av farmasøyt.

– Det er lagt opp til at nettkunder må besvare de samme spørsmålene som kunder i fysiske apotek, og Legemiddelverket forutsetter at det skal være mulig å få individuell veiledning også ved kjøp fra nettapotek, sier kommunikasjonssjef i Apotekforeningen, Jostein Soldal.

Samtidig kan den nye ordningen kan føre til at prisen på pillene øker. Når tablettene ikke lenger er reseptbelagt, kan apotekene selv fastsette prisen. Soldal sier de ikke vet hvilket prisnivå pillen vil ligge på.

Hvor lang tid veiledningen vil ta, vil variere fra kunde til kunde, tror han.

– Men alle må svare på syv spørsmål. Trolig vil det ta noe lenger tid første gang kunden får disse spørsmålene, enn de neste gangene. Vi tror at dette vil gå greit i apotekene, som er vant til å gi kundeveiledning i mange ulike sammenhenger, sier Soldal til Dagbladet.

– Erekstjonnssvikt er ikke noe menn liker å snakke om. Det vil bli interessant å se hvordan salget fordeler seg mellom nettapotek og vanlig apotek, sier Madsen.

At du må fylle ut en sjekkliste i apotek, synes overlege Hortemo er uproblematisk.

– De apotekansatte er ikke interessert i sexlivet ditt, de skal bare sjekke om bruken er farlig, sier Hortemo.

Sildenafil sjekkliste

Potenslegemiddel - fosfodiesterase-5-hemmer

SJEKKLISTE:
Denne lista møter alle som vil handle Viagra på apoteket.

Er potenslegemidler egnet for deg?

Potenslegemidler skal kun brukes av menn over 18 år med impotens. Impotens er en manglende evne til å få eller opprettholde en ereksjon som er hard nok til å kunne ha sex.

Før du kan kjøpe potenslegemidler må du svare på 7 spørsmål. Svarer du JA på et av spørsmålene må du snakke med lege før du kjøper og bruker potenslegemidler.

- JA NEI
1. Tar du hjertemedisiner som kalles nitrater? Det finnes hurtigvirkende nitrater mot brystsmertor (som f.eks. nitroglyserin spray eller smeltetablett) og langtidsvirkende nitrater som tablett, kapsel eller plaster som brukes regelmessig forebyggende.
- JA NEI
2. Bruker du rusmidler av typen amylnitritt, også kjent som "poppers"?
- JA NEI
3. Tar du et legemiddel som kalles riociguat (Adempas) mot høyt blodtrykk i lungene?
- JA NEI
4. Tar du et legemiddel som inneholder ritonavir mot hiv-infeksjon?
- JA NEI
5. Har du hatt hjerteinfarkt eller slag de siste 6 månedene?
- JA NEI
6. Har du noe av følgende:
Lavt blodtrykk?
Høyt blodtrykk som ikke er godt behandlet?
Angina (hjertekrampe)?
Uregelmessige hjerteslag eller hjertebank (palpitasjoner)?
- JA NEI
7. Har du noen gang hatt synstap på ett øye på grunn av skade på synsnerven eller en arvelig øyesykdom?
- JA NEI

Dersom du har svart JA på et av spørsmålene må du snakke med lege før behandling av impotens.

Viktig: Impotens kan være et tidlig tegn på sykdommer som hjerte- og karsykdom eller diabetes. Du bør derfor ta en helsesjekk hos fastlegen din innen 6 måneder, selv om du har svart NEI på alle spørsmål ovenfor.

Husk å lese pakningsvedlegget nøye før du begynner å bruke potenslegemidler.